

"Sancte Eriks Gård" Anteckn Börje Sandén nov—dec 1978
OCR-läst 2005-02-10 True page pärm g01

Av Fabian Måsson, Skildringar från medeltidens senare skede, del I,
Den nationella samlingens födslovåndor
femte upplagan, 6:e tusendet, ur Svenngårds samling. Tidens förlag.

Kristian I

- ville utkräva skeppsskatt av upplandsbönderna
- girig, tog glasrutor från Stockholms slott
- glas var genomskinligare än oxblåsor
- glas gick inte att skjuta pilar igenom

Gustav Trolle

- ärvde inte faderns milda sinne
- ärvde moderns stolta, hatfulla håg

Svartsjö - Sture residerade bara en mil från Stäket — Styrbiskop

Joakim Trolle -Sören Norrby

-före Vädla, härjade i skärgården medan de väntade på dansk förstärkning

Vädla

Danskarna steg iland vid Värtan, och gick över Gärdet för att via Brunkeberg och Spånga nå Stäket. Sture mötte dem vid Vädla och drev dem tillbaka.

Det gick så snabbt att de danska fartygen måste lämna stranden för att inte bli tagna, och då drunknade många av danskarna när de försökte simma ut. (14 aug)

Belägringen av Stäket - 3 avvisade förlikningsbud

Riksmötet i Stockholm

Trolle tog inte så hårt på beslutet - han kunde bara dömas av påven som utsett honom.

Rivningen

Stenar förs på slädar ut på isen för att de aldrig mer skulle kunna användas för återuppförande

Dalkarlarna 19 'härtåg' sedan Engelbrekt

Rotebro 1497

- dalkarlarna väntade på Sten Sture d.ä. vid Hammarby kyrka
- besvikna när han förliktes med Kristian (hovmästare)
- han fick större län än någon svensk någonsin förut.
- i Sancta Klara kloster

Ornäs, s 38

Arent Persson Örnflyckt fick Ornäs i giftet med Barbro Stigsdotter,
Stig Hansson var rikast i Dalarna, bergs—fogde i Silverberget.

Granhammar, 43

Peder Eriksson Örnflyckt var far till Arent Persson, - hustrun hette Arendtsdotter från Ekolssund

Strängnäs,71

Orsaken till striden mellan Jöns och Karl Knutsson: Karl hade dragit in helgdagar för kyrkan

Helleskogen Haracker, 113

obs. en rad småfäktningar 1437, när Karl Knutsson ville bekämpa upprorsmännen i Dalarna under ledning av Erik Puke

Almarestäk - Nils Ragvaldi s. 124

'Vi i Dalarna hava skäl att minnas ärkebiskop Nils. Ty in sin omsorg om kyrkans makt begick han det stora felet att bygga Almarestäks befästa hus till ett säte för ärkebiskopen, vilket fäste sedan dess varit en orsak till mycken oro i riket och mången oskyldig mans skada och fördärv, Han var också den som tillvällade sig och sina medbiskopar alla utlagor och böter av alla kyrkors och biskopsgårdars bönder och tjänare.

Karl Knutsson 1442 .s 126

Fick Finland på livstids förläning, samt Svartsjö län - Färingsö och Lovö - Sverige.

Kristoffer

många biskopar skaffade sig fasta hus under denna tid

- Ragvaldsson - Almarestäk
- Strängnäs - Tynnelsö
- Växjö - Kronoberg
- Åbo - Kustö
- Linköping - Rönö

Kristoffers död

Två bröder Oxenstierna - Nils (Djursholm) och Bengt Jönsson (Salsta)

- valdes till riksföreståndare.

Karl Knutsson kom då med 1000 ryttare och knektar - dubbelt så mycket som ärkebiskopen

-

- så mycket hade aldrig en svensk storman haft.

Karl Knutsson s 137 blev kung med 63 röster av 71

När Karl kröntes i Uppsala domkyrka hade biskop Jöns låtit kröna sig till ärkebiskop tidigare samma dag för att Karl verkligen skulle känna att han tog emot sin krona ur ärkebiskopens hand.

Att vara sjörövare (Erik av Pommern) eller biskop var det mest lönsamma.

Jöns avklar sig biskopsskruden - s 172

Jöns uppbadade Upplandsallmogen under förevändning att med den hjälpa Karl att återta Öland från danskarna.

I stället spikade han upp ett plakat om uppror på domkyrkans port. Han plundrade Svartsjö och Haga, tog Västerås hus, slog Karls 1400 ryttare vid Strängnäs.

Malmarna bränns 173

Innan Karl Knutsson flydde till Danzig brända han Norr-och Södermalm för att inte Jöns skulle få skydd i husen när han kom.

Jöns riksföreståndare. s 177

Han svär i burspråket att aldrig tåla utländsk konung, men samtidigt underhandlar han hemligen med Kristian, och denne väljs snart till kung

181

Redan 1469 beslöts att Hans skulle efterträda Kristian vid dennes död.

Kristian skulle inte få bo i riket och inte få besätta mer än 2 fästen.

Helgeandsholmen 1463, s 196

När Jöns togs tillfånga av Kristian lade biskopen Uppsala stift under för att befria honom.
4000 upplandsbönder drog till Stockholm för att befria biskopen

Helgeandsholmen (forts)

21 Augusti blev det "stort bondeslakteri" på Helgeandsholmen

30 bönder som sökt skydd i Helge Andshusets kapell dödades där. (300 dödades sammanlagt på HelgeAndsholmen) Slakten pågick till klockan tre.

När allmogen kom till Stockholm var Kristian just då på Almarestäket för att ta biskopens skatter, men han skyndade tillbaka och kunde falla bönderna i ryggen när de väntade på nytt anfall på Helgeandsholmen.

Kettil s 203

Kettil skrämde dalkarlarna med att Kristian skulle ha en extra skatt:

1 oxe och 4 lod silver/bonde. Dalkarlarnas 8:e härtåg.

Stäket gav sig efter 5 veckor (Kristians hövitsman)

Haracker s 205

Sture packade några hölador fulla med folk och lät danskarna passera in i Hälleskogen, där svenskarna gjort många förhugningar och brötar,

2 timmars strid tillintetgjorde danskarna,

Kristian fick en pil genom sin gröna hatt,

Karl 2:a gången -1464 s 210

Kettil skrev till Danzig att hans parti inte ville ha till baka honom.

Det var bönderna som röstade för Karl Knutsson

Jöns fri s. 211

Kristian släppte Jöns för att få hjälp av honom mot Karl som valts till konung

Karl avsätts s.215

Kettil _slår Karls här utanför Gråmunkeholmen och blir riksföreståndare

Primas Regni Sveciae - Vi Jöns med Guds nåde ärkebiskop i Uppsala och Sveriges Förste

... och Riksens föreståndare

216 - Stäkets län i "evärdelig tid"

Kettil dör i "Engelska svetten"

Karl 3: gången 1467, Jöns dör på Borgholm

Sten Sture d.ä. 247

Väljs till Riksföreståndare i Arboga (se nedan)

Arboga öl

Kommer surt efter som Arboga öl.

Sten Sture bjöd på fint öl, för att bli vald

Det kom surt efter för många vid Brunkeberg ("prelatsnack från danska partiet")

Jöns dör utanför stiftet - s 252

Jacob Ulfsson fick påvens utnämning - mot Uppsala domkapitels önskan

- därför att Jöns inte dött i stiftet utan på Borgholm

Jacob hindrar Kristian s 264

Jacob Ulfsson stängde Stäket för Kristian när denne ville föra alla rövade fartyg genom sundet.

Brev från Skokloster om passage
dito Tärnösund om passage för båtarna
Vid tredje brevet fick båtarna passera

255 Sten Sture släpptes igenom med dalkarlarna

257 Han lägrade sig vid Rotebro, norr om ån (vanliga stället) Rodens bönder förenades sig med dalkarlarna, 10 000 man

Brunkeberg 258 260

Slaget vid Brunkeberg 1471

Bropålarne sågades av, 900 drunknade, 600 fångar

Kristian fick 3 tänder och en bit av hakan bortskjuten

Därefter fred i 25 år.

"byssor" s. 297

När Sten Sture lät göra några extra stora byssor att skjuta stora stenar med klagade biskop Jacob att Sture tänkte använda dem mot Stäket, och inte mot ryssarna som han sagt,

Granhammar s 309

Granhammar - Ornäs/ Arendt Persson

310

Jacob Ulfssons skyldighet att med sitt krigsfolk hjälpa riksföreståndaren när krig hotade, eller pågick

312

Stor del av Rådet tar sin tillflykt till Stäket

314

Biskopstuna - Uppsala tas av Sten Sture, som bannlyses och får 12 dagar på sig att begära avlösning.

315

Sten Sture tog Uppsala biskopsgård, och belägrade Stäket där ärkebiskopen slutit sig inne med en stor mängd frälse med husfruar och jungfrur från landskapen runt Mälaren.

Rotebro 1497 - 324

Dalkarlarna kom för tidigt - 2 dagar. Utan hjälp från Sture i Stockholm kunde de inte hålla ställningarna norr om Rotebroån

330

Danskarna och "svenska herrarna" använde "svartkonstbössor", "mer rök än blod"

332

500 drunknade i Norrviken när de försökte göra en kringgående rörelse ut i vattnat.

Danskarna tog dalkarlarnas fanor till Brunkeberg, och då trodde Sture att det var hans folk som segrat.

334,338 Bråtar och förhuggningar

Krigföring med "bråtefall", att på olika sätt lura fienden fram till de "riktiga"

förhuggningen, låtsas fly för övermakten, "där huvudstyrkan ligger och väntar på härskriget, och där skogen står hopbunden med bastrep i topparna längst in och avsågad och liksom dallrande i väntan på att få vara med"

Bortom den förberedda bråten skall de flyende stanna för att låtsas förhandla. Bakom nästa vägkrök ligger skogen redan fälld över vägen, och när fienden riktigt klumpat i hop sig skall skogen fällas bakom dem. Nu kan huvudstyrkan storma fram och nedgöra fienden, män och hästar klubbades ihjäl med "hjälmkrossare"

Hovmästaren 344

Sten Sture fick större förläningar än Karl Knutsson och Bo Jonson Grip (hela Finland förutan delar av Sverige)

346-347

Sten Sture öppna brev om sin kapitulation

Näs 1502

Förlikningen som bergslagfolket nödgade Jacob Ulfsson att göra med Sten Sture

Blidor 434

stenar och brinnande tjärtunnor

öltunnor fulla med människoskit för att förgifta dricksvatten kunde kasta tillbaks spejare/spioner

Bombarder, 436 kanoner med stenkulor

Krut, 439 salpeter + svavel + lindkol + kvicksilver

Pulvermästare - pulvermakare

Laddning av bombard, 440

- lägger salpeter i en järnskopa, håller den över elden tills salpetern glöder (som järn)
- guter svavel med salpetern i ett bäcken
- lindkol och svavel
- alltsammans fuktas något
- alltsammans torkas
- pulvraseras
- därefter läggs pulvret i stenbössan och stötes väl och hårt
- en rund bokvedskloss över pulvret (3 fingrar tjock)
- svavel och kvicksilver slås över klossen (det smäller bättre)
- ovanpå något hö
- stenkulan rullas in och kilas fast med träkilar
- bössan riktas mot målet/muren
- skärmen som skyddat mäster och hans drängar mot pilskott tas bort
- glödande järnstång till fångkrutet
- skottet går av om
 - a) blandningen är riktigt gjord och
 - b) "svartkonsten" är torr

Det kunde inte bli mer än ett skott om dagen

När sådana bössor användes i borgar kunde de bara stå i hörn-tornen, som inte hade någon undervåning, andra torn rasade

hakebössor 442

Hakebössor kan hållas i händerna - kulor som pekfingertopp

tornbössor = dubbelhakar, dimension "ledigt kunna köra in tummen"

Halva hakar = kan bäras på axeln av arkebuserare

arkebusera = skjuta ihjäl med hakebössa enl etym. ordb.

skottvidd = 300 steg (liksom bågen)

skotthastighet = 18 pilar på en kula

knarka, 446
visa ett annat sinne - knota

448-49
Den som färdas i staden nattetid anses som tjuv/upprorsman

Näs 1602, 456
Till Näs kyrka kom också Stig Hansson på Jönshyttan med sin lilla dalahär för att se om hans Nåde ville vara fäderneslandets vän eller fiende. I senare fallet hade de stormat Sankt Eriks "gård" dvs "borg"

Dävensösund
Riksrådet samlades vid Dävensösund i aug 1507

Näs 1502 s 528

553
Jacob Ulfsson skickade inte en enda av sina många hundra knektar på Almare Stäket till Rikets försvar

578 Sten Sture d.y. koras till Riksföreståndare på Kungsängen i Uppsala.

**Ur Fabian Månsson:
SANCTE ERIKS GÅRD.
KARL KNUTSSON och JÖNS BENGTTSSON**

Anteckning Börje Sandén 85.04.27

*Konverterat från Wordstar fabian1.ws och fabian2.ws via Amipro
Texten markerades i AmiPro och öppnades i Word97, OBS gjordes till A4*

169

Redan 1452 försökte ärkebiskop Jöns uppvigla upplandsallmogen mot Karl Knutsson. Det var när Kristian höll till i Västergötland och Karl väntade på honom i Tiveden.

Kristian hade samtidigt sänt en flottstyrka med danskar och tyskar, som landstigit på Kävlingeholmen.

Jöns fick dock bara med sig några präster, allmogen stannade hemma. Månsson talar i detta sammanhang om ärkebiskopens 300 knektar på Almarestäket.

172

Trettondagen 1457 höll Karl ett mycket omtalat och makalöst bröllop för sin brorsdotter, som gifte sig med Nils Sture. Samtidigt diskuterades politik: - hur Karl till våren tänkte ta tillbaka Öland från Danmark.

Allmogen skulle uppbådas. Jöns lyckades denna gång samla Upplands allmoge till domkyrkan. Det var vid detta tillfälle, 26/1, som Jöns satte upp sitt upprorsbrev mot Karl på kyrkporten.

Framför Sankt Eriks skrin tog han av sig ärkebiskopsskruden och klädde sig i harnesk och svor att inte avlägga den, förrän Karl var utdriven ur riket.

Jöns drog med sin krigsmakt till Enköping. Han tog kungsgårdarna Svartsjö och Haga. Han kallade dalkarlarna till Västerås.

När Karl fick höra talas om upproret, var han på väg till Vadstena. Han fängslade Erik Axelsson Tott på Nyköping och drog med 1400 ryttare, 300 man från Stockholm och vad folk han kunde uppbåda under färden mot Jöns' vistelseort vid Elgsundet.

Elgsundet var sundet som skilde Fogdön från Södermanland. Se Gen.stabskartan 1868-1905: Eldesund.

Karls folk såg inte ärkebiskopens folk vid Elgsundet. När de kommit ända till Vårfrubergaklostret utan att finna fienden drog de tillbaka till Strängnäs, där de under natten överfölls och tillintetgjordes, tisdagsmorgonen 9/2.

Vårfruberga: se Styffe 1911 sid 295. nunnekloster, cistercienserna (1233), flyttats redan samma århundrade från Fogdø kyrka (förr: Gambla Kloster) till kungsgården Kungsberg

Karl flydde till Stockholm, där han brände alla hus på Söder och Norrmalm för att inte biskopens folk skulle kunna få skydd i dem, om han kom.

Söndagen därpå började ärkebiskopen sin belägring av Stockholm. Karl kunde inte förmå den tyskdominerade borgerskapet att hjälpa honom fördriva ärkebiskopen. Dessa såg gärna att herrarna grälade; då kunde de utvinna större privilegier för handeln; och sig själva.

Karl tvingades 'gömma' mycket av sina rikedomar i Svartbrödraklostret. Dessa upptäcktes senare av Kristian. Se längre fram. Karl gick i landsflykt till Danzig - 7 år.

Sten Bengtsson: blev torterad av Jöns på grund av en sammansvärning, som ville få Karl tillbaka till Sverige.

När Karl Knutsson låg på dödsbädden manade han Sten Sture att aldrig trakta efter kungakronan

1457.

Jöns blev riksföreståndare jämte Erik Axelsson Tott, en inflyttad dansk. Jöns lovade högtidligt från burspråket i Stockholm att han aldrig ville godta utländsk kung, men redan 2 timmar efteråt for han till Kungshamn, där Kristian i hemlighet låg med en flottstyrka. Han hade i själva verket inbjudits långt tidigare av Jöns.

Vid Pingsttiden kom Kristian med flottan i till Stockholm. Skrev brev till allt Sveriges folk, att han aldrig påstått sig vilja bli kung i Sverige mot folkets vilja.

När folk samlats för att tillbedja den undergörande bilden av Kristi korsfästelse i Svartbrödraklostrets kyrka, passade de båda riksföreståndarna på att ordna ett riksmöte, där man hastigt valde Kristian till kung. Midsommarafton. Mora sten 2/7, och kröning i Uppsala 3/7.

Löften: inga frälsegods skulle tas till kronan eller kungen
bara inländska män till slott och län
självbeskattningsrätten skulle uppehållas
kungen skulle inte bosätta sig i Sverige, bara ta upp skatt
kungen skulle inte besätta mer än 2 fästen

Jöns blev av påven utnämnd till Primas för svenska kyrkan. Kristian hade 'sålt' Danmarks forna rätt härtill (Lund).

Möte i Skara 1458.01.19, vid vilket beslöts att Kristians son Hans skulle bli kung i Nordens riken efter Kristians död.

Möte Stockholm 1458.05.28. Kristian avtvingar biskopar, frälse, borgerskap och menighet att Hans verkligen skall bli kung efter hans död.

Mot sitt löfte kom Kristian att vistas många gånger och länge i Sverige. (sid 184) Mot sitt löfte tog han upp 3 olagliga skatter:

1. mot kätterska ryssarna: eg finnarna
2. större skatt än den förra, Fabian nämner inte vartill den användes
3. skeppskatten, som kom att finansiera Kristians friköp från sina släktingar av Holstein

12 öre pr skattebonde, 6 öre pr landbo. Bra ko = 12 öre

Därtill tog hans fogdar upp många skatter i sina bygder.

Jöns fick en summa insamlade avlatsmedel för att bygga ett 'träslott' i Uppsala, men de pngarna tog Kristian 1461.

Kristian tvinga till sig många lån, som sedan aldrig betalades tillbaka. Han letade också efter gömda skatter, framför allt Karl Knutsson gömda i Stockholm, med hjälp av från Danmark inkallad 'trollkvinna'. Svartbrödraklostrets gömställe fick han tre munkar att avslöja med hot och lock efter att ha druckit de flesta munkarna från vettet:

7000	mark myntat silver	
222	silverfat	
2	g	summa 16 000 mark

Guldchronorna lämnade han i pant i Vadstena kloster, och de återköptes senare av Karl Knutsson 'till Sveriges pris och ära'.

Kristian tog 'allt värdefullt' han kunde finna i Stockholm: förgyllda väderflöjeln på slottet, glasfönster, värjor, bössor, pilar, pulver, kittlar, grytor, spjäll, ungsjärn, dörrjärn m.m.

När kungen for hem till Danmark fick han veta att Erik av Pommern donerat 990 engelska guldnobler i Vadstena (hos hans moster, som var abbedissa där). Han lånade dessa, som sedan aldrig betalades igen.

1463

Jöns, riksföreståndaren, fick bära skulden för alla skatter som Kristian tog ut. 4000 Upplandsbönder tågade i maj till Stockholm. De hotade att göra slut på både ärkebiskopen och hans gård ocm de inte blev befriade från skatten. Jöns lovade att tala med kungen, men bönderna gav sig inte. De ville ha rätt besked innan de återvände. Jöns fritog dem på eget bevåg från skatten.

När Kristian återkom från Finland fängslade han Jöns. Stockholms borgmästare godkände fängslandet. Staden styrdes då, som under Albrechts tid, av tyskar. De högre ämbetena var ej tillåtna för svenskar.

Myntmästaren:	tysk
Stora tullen	tysk
Lilla tullen	tysk
m. fl	tysk

Med Kristians hårda regemente var det inte underligt att Jöns blev allmogens man. När Kristian fängslade honom blev han en martyr för deras skatters skull. Det blev en ny bondemarsch till Stockholm. De kom till Brunkeberg torsd 18/8. På natten tog de Helgeandsholmen, men kunde inte komma över stadsmuren (inga stegar enl rimkrönikan).

Kristian var under tiden på Almarestäket för att leta 'gyllen'. Han kom tillbaka på lördagen och på söndagsmorgonen 21 aug 1463 anföll Ture Turesson Bielke, som återkommit till slottet, och bönderna nedgjordes på Helgeandsholmen. 30 stycken dödades framför altaret i Helgeandshusets kapell. En stor del av tillfångatagna bönder dömdes att steglas.

Jöns hade utlyst interdikt i ärkestiftet. Kungen tvingade prästerna att åter läsa mässan, viktigt för sjuka och döende, vars salighet i himlen/skärselden var hotad.

Till påven skrev Kristian och utmålade Jöns som kristenhetens fiende, som ställt till uppror medan kungen kämpat mot de vantrogna ryssarna. Han kallade kanikerna i Uppsala, Västerås och Strängnäs till möte för att godkänna hans åtgärd att fångsla en ärkebiskop. De slapp till slut svara på den frågan.

Då tog Kristian med sig Jöns till Köpenhamn, där han satt i tornet över ett år till aug 1464.

Den unge Kettil i Linköping svor sin ed i domkyrkan att befria Jöns från fångenskapen. Han drog genom landet och hade inga svårigheter att få folk med sig, även dalkarlarna (deras 8:e härtåg). De tog Almarestäket, som gav upp efter 5 veckor.

Kung Kristian drog landvägen genom Sverige (Sölvesborg - Lyckeby - Kalmar - Vimmerby - Linköping - Norrköping - Nyköping - Mörköfjärden - Frödinge prästgård - Stockholm - Uppsala - Salsta).

Dalkarlarna var inte färdiga för strid. De drog sig tillbaka och lockade Kristian med sig mot Västerås, där dalahären låtsades fly i vild fart tillbaka mot Dalarna. Kristian lyckades inte ta Västerås hus, och följde i stället efter dalahären för att ge den dödsstöten.

Haraker - Hälleskogen

Dalkarlarna fällde bråtar i Hälleskogen, vilket Kristian uppfattade som ett sätt att fördröja hans framfart. I verkligheten var det en fälla. Vid Haraker hade Sten Sture gömt många män i höladorna på en sank ängsmark inte långt från Harakers kyrka. Där lät också Kristian trupperna vila från allt bråteröjandet i skogen.

När danskarna kommit långt in i skogen lät svenskarna skogen falla och bakifrån kunde folket från höladorna anfalla. Kristian själv var illa utsatt, Han blev igenkänd i sin gröna hatt, som blev genomskjuten. Han ropade till en sidokamrat på plattyska: "Ge mig din järnhatt, vid Guds sår, de skjuter alldeles ihjäl mig". Men han hade ett ben av den helige Sebastian i hatten och därför gick han fri från fler träffar.

Kristian flydde tillbaka till Stockholm. Hans trogna byggde en skans vid Rotebro å, för att hindra framryckning från Uppsala.

Ture Turesson, kungens närmsta man, försökte ta Västerås från sjösidan, men förhugningar hindrade honom att gå i land. När han vände sig mot Arboga stoppades han vid Kvicksund.

Kristian blev vid denna tidpunkt bannlyst för att han fångslat ärkebiskopen, och den del av Sverige som inte reste sig mot Kristian blev lagt under interdikt.

Svenskarna tröttnade på det eviga krigandet för herrarna. De ville ha en 'rätt kung', dvs svensk, och när ingen annan syntes möjlig ville de hellre ha tillbaka Karl (trots även hans besvärliga fogdar på sin tid) än att se landet sönderdelat i biskopsdömen och hövdingedömen.

Mäktiga herrar samlades i Sigtuna kloster och skrev ett brev Karl Knutsson att de helst ville ha ärkebiskopen som riksföreståndare, men att de gett efter för allmogens krav på att Karl

skulle komma tillbaka. De hoppades med brevet att Karl skulle förstå att han inte var välkommen tillbaka.

Men Karl kom, och 15 aug svor en bondehär på Södermalm trohetsed inför honom. Bönderna trodde att allt var lugnt nu och for hem till skörden.

Ketil sände bud till Kristian att herrarna gärna ville ha honom till kung igen bara han släppte Jöns fri. Han blev ledare för en stor flottstyrka som gick till Stockholm.

216.

Efter 5 veckor fick dalabönderna ge sig ut på sitt 9:e härtåg. Trots flera tusen bönder kunde Karl inte ge sig på biskoparnas här. I januari 1465 försökte han på isen slå sig förbi ner mot Södermanland för att få mer folk. Men han blev illa slagen på isen utanför Gråmunkeholmen. Han tvingade avsäga sig kronan och fara till Finland.

Jöns förde nu inte längre Sankt Eriks bild i sitt sigill. Han hade istället sin egen bild med krona på huvudet och spira och äpple. Han kallade sig: "Vi Jöns med Guds nåde ärkebiskop i Uppsala och Sveriges förste, och på denna tid hövitsman och riksens föreståndare i Sverige"

Ärkebiskopen tog nu emot Stäkets län för evärdliga tider. Om kronan ville ha det tillbaka skulle den få betala 12 000 mark.

(forts från Fabian1)

Knappt var 'rovet delat' förrän Kettil dog i 'engelska svetten' 11 augusti. Jöns var nu en tid ensam riksföreståndare, men tvingades vid en kupp att erkänna 'dansen' Erik Axelsson Tott som riksföreståndare.

(Anteckningar oktober 1985)

S:t Eriks banér - Dävensösund 21/10 1495 sid 302

S:t Erics banér skulle lånas ut från domkyrkan för att föras av Sten Sture till Ryssland och användas som 'mascot' i striden mot de kätterska ryssarna. Det överlämnades 17/11 sid 309

Peder Eriksson - Granhammar Stod på Stures sida i striden 1495 sid 317

Rådsmöte vid Elgöhornes udde (nära Dävensösund) Trohetsförsäkran för kung Hans Rådet hade för jämnan sin tillflykt till Almare-Stäket Sture brände Biskopstuna, Frösunda prästgård, S:t Eriks gård Sture blir bannlyst av Jacob Förlikning mellan Sture och Domkapitlet

Stäket belägras

Hans landstiger vid Vaxholm - för att tåga mot Stäket Sture lider förlust men kan ta sig till Stockholm sid 330

Rotebro - Norrviken 28/9

livfull skildring av slaget 500 drunknade i träsket,

De vid Rotebro tagna fanorna fördes av danskarna till Brunkeberg vid samma tid som dalkarlarna skulle ha undsatt Sture, Han trodde det var dalkarlarna som kom och lämnade slottet för att gå dem till mötes. Sture förlorade 600 man.

sid 350 Sten Stures kungörelse

- där han avsäger sig styrelsen över Bergslagen till Hans:

Jag Sten Sture gör alla vederligt, att jag efter värdigste värde fäder, menige Sveriges rikets råd och sammaledes med min egen fria vilja, fullbordan och samtycke haver upplåtit och antvardat högboren furste kung Hans, Sveriges, Danmarks och Norges konung etc. min käraste nådige herre, Västerås slott och län, alla berg och bergsmän med alla Dalarna, och alla andra slott och län över allt Sveriges rike.

Ty upplåter jag med detta mitt öppna brev all föreskrivna hela meniga allmogen och var särdeles som bygga och bo över allt Sveriges rike, och uti föreskrivna Västerås län, alla Dalarna, och desslikes alla bergsmän, all den tjänst, huldskap, troskap och manskap, som de mig på Sveriges rikets vägnar gjort och sagt hava, och tackar jag dem alla för deras trohet. Beder jag och fullkomligen råder dem alla och var särdeles, att de äro föreskriven högboren furste, kung Hans etc. min käraste nådige herre, härefter höriga och lydiga med trohet, tjänst, huldskap och manskap, på hans nådes och Sveriges rikets vägnar, och ingen annan, som dem av ära och rätt bör att vara efter deras fullmäktige herre och konung i Sverige. Givet på Stockholms slott Sancte Andree dag under mitt insegel.

För att lura dalkarlarna att dra hem igen erbjöds Sten Sture att få vara deras 'kung'. Han gick med på detta och fick dessutom hela Finland, Svartsjö m fl. Senare avsåde han sig Bergslagen. se kungörelsen.

sid 399 - Stäkets län

kronoräntan var bara 150 mark, 8 läster korn, samt något fläsk (inte så mycket att bråka om med Trolle)

sid 401

Tronföljare kan inte lagligen väljas så länge fadern lever Valet skedde på Stortorget i Stockholm. Kung skall väljas vid Mora Sten.

442

Beskrivning av blidor och bombarder

462

1502.20/4. Stockholms slott uppges, 2 dagar innan Hans kommer med undsättningshär. Hans hustru Kristina blir fången. Slottet försvarades endast av 70 kvarvarande av ursprungliga 900 besättningsmän

Näs 1502 5/6

Stures folk hade gått åt för belägringen av Stockholm, därför hade Jacob kunnat sitta ganska ostörd på Stäket. Sten förmådde domkapitlet att skriva till påven med klagomål på Jacob och med begäran om ny ärkebiskop. Brevet blev aldrig avsänt. Mötet vid Nääs utlystes av Sten Sture, biskop Mattias, Hemming Gadh. Jacob Ulfsson, ärkejäknen Ragvald.

Stig Hansson (Jönshyttan) kom med en dalahär. Om Jacob inte gett med sig skulle den anfalla Stäket.

I kyrkan förlikades Sten och Jacob Förlikningen bebrevades en tid senare, när ärkebiskopen bekvämades sig att fara till rådmötet i Stockholm.

16.

Herredag på Almare-Stäket: Gustav och Erik Trolle med likasinnade medan mötet i Tälje pågick.

Sten Kristiernson (Salsta) borgherre på Nyköping var synnerligen danskvänlig. Hans besättning utbringade kung Kristians skål över murkrönet med Stures belägringsfolk. Man kände till Kristierssons brev som bevisade att Erik och Gustav Trolle var förrädare. Vid ett tal i Västerås avslöjade Sture hur det förhöll sig med Trolle på Stäket. Sept 1516. Därefter for Sture till Svartsjö - en mil från Stäket. Erik Trolle fängslades och sattes på Stockholms slott.

Okt 1516 belägring av Stäket. Trolle förnekade sitt samspel med Kristiernsson.

"Hjärtat helt i buken": Om Trolle uppgav slottet skulle riksrådet få döma om huruvida Stäkets slott vore kronans eller kyrkans, eller om det skulle jämnas med marken. OBS. Hans farbror Joakim Trolle var på väg med en flotta från Danmark för att befria Gustav från belägringen.

"Hällande regn" sid 22-23.

De tyska knektarna på Stäket gjorde uppror, men Jon Eriksson härjade som ett vilddjur till han fick dem till lydnad.

Vädla.

Karl Knudsen, styvbror till Sture (genom Märta Dyresdotter, Svante Nilssons andra hustru. Hon skulle ha förgiftat Sten Sture d.ä. för att hennes man skulle kunna bli riksföreståndare) Karl Knudsen var nära att bli genomborrad av Sten Stures lans vid Vårtastranden.

24.

2 dagar för Vädla (14/8) erbjöds Trolle att utan repressalier få återgå till sitt ämbete i Uppsala. Men Jon Eriksson sa att även domkapitlet och han stod bakom beslutet att inte ge upp Stäket till Sten Sture.

När Trolle äntligen ville gå med på förlikning hade han avvisat 3 förlikningsbud.

Stockholm nov.

Trolle anser sig ha använt vapen lagligt eftersom han hade påvens sanktion - bulla i saken. Han ansåg sig trogen den kung som "lagligen valts" på Stockholms Stortorg 18 år tidigare. Han sade sig inte vilja bry sig om vad en "äregirig, hänsynslös yngling" påstod om honom.

Kronologiskt register

- över i detta arbete omnämnda händelser åren 1433—1517.
- Siffrorna 88, 73, 74 o. s. v. hänvisa till sidor i boken —
- 1433 Sverige sänder ombud till Baselmötet 88.
» Engelbrekts första resning 73.
- 1434 Engelbrekts andra resning 74.
» Midsommar. Den stora allmogeresningen 78; — Riksrådsmötet i Vadstena 78.
» Okt. Konung Erik åter inkommen i riket 94; — Riksrådet ingår stillestånd med honom 94.
- 1435 Arboga riksmöte 95. Engelbrekt hövitsman 96.
» Maj. Unionsmöte i Halmstad 96.
» Juni. Vid Uppsala domkyrkas invigning tvingar Engelbrekt rådet att upphäva förlikningen med kung Erik 97.
» Sept. Kung Erik i Stockholm och förlikes med en del av riksrådet 97.
- 1436 Jan. Arboga möte. Skarabispen Sigge Uddsson mördad 98.
» Jan. Engelbrekt och Karl Knutsson taga Stockholms stad 99; — Engelbrekt och Erik Puke taga Tälje hus från Bengt Stensson 100; — Riksrådet skjuter undan Engelbrekt och gör Karl Knutsson till rikshövitsman 101.
» April. Engelbrekt kallad till herremöte och mördad 102.
» Juli. Unionsmöte i Kalmar, unionen förnyas 103.
» Sept. Söderköpings herremöte. Kung Erik uteblir. Krister Nilsson och Karl Knutsson dela regementet. Broder Svensson undanröjd 105—111.
» Dec. Erik Puke reser allmogen mot Karl Knutsson 112.
- 1437 Febr. Karl Knutsson avrättar Erik Puke 113.
» Juni. Misslyckat unionsmöte i Kalmar. Kung Erik uteblir 116.
» Nov. Herredag i Arboga 116.
- 1438 Jan. Råfsteting med dalkarlarna 114; — Peder Ulfs-son Roos mördas 115.
» Mars. Herredag i Arboga. Karl Knutsson får ansvarsfrihet och nedlägger hövitsmannaskapet 117.

Kronologiskt register.

- 1438 Juni. Ärkebiskop Ola Larsson förgiftad 117.
 » Juli. Unionsmöte i Kalmar. Kung Erik seglar mötet förbi och avsättes 118.
 » Okt. Karl Knutsson riksföreståndare 119.
 » Danmarks råd väljer Kristoffer av Bayern till konung 119.
- 1440 Jan. Ett förvirrat kungaval i Arboga. Kristoffer av Bayern antages till konung 123.
 » Juni. Herredag i Kalmar 123.
 » Aug. Konung Kristoffer kommer försenad till Kalmar och Stockholm 125; — Karl Knutsson flyttar till Finland 126.
- 1446 En stor del av riksrådet drunknar i Tjust skärgård 130.
- 1448 Jan. Konung Kristoffer död 131.
 » Herremötet i Jönköping väljer Bengt Jönsson på Salsta och Nils Jönsson på Djurholm till riksföreståndare 131; — Kristiern I konung i Danmark 132.
 » Maj. Förberedelser till kungaval i Sverige. Karl Knutsson kommer från Finland 133; — Jöns Bengtsson Oxenstjerna krönt till ärkebiskop 135.
 » Juni. Karl Knutsson väljes och krönes till konung 136.
 » Dec. Måns Gren härhövitsman på Gotland 138—139.
- 1449 Juni. Danmark tar Gotland 140.
 » Nov. Karl Knutsson krönt till Norges konung 150.
- 1450 Jan. Karl Knutsson på härtåg till Oslo 150.
 » Mars. Herremöte i Arboga. Ombud till Halmstads unionsmöte 150—151.
 » Maj. Unionsmötet i Halmstad, unionen förnyas 155.
 » Juni. Herremöte i Arboga. Svenska rådet tvingar Karl Knutsson att nedlägga Norges krona 157—159.
 » Måns Gren går i landsflykt 161.
- 1451 Juni. Karl Knutsson och Kristiern I ha möte i Avaskär 165; — Fientligheter Sverige—Danmark 165.
- 1452 Febr. Karl Knutsson bränner Skåne 166.
 » Maj. Västgötafrälset inkallar Kristiern i riket 168; — Ärkebiskop Jöns Bengtsson försöker resa Upplandsallmogen mot Karl Knutsson 169; — Brita Totts förädern och slaget på Kävlingeholmen 179; — Karl Knutsson segrar. Västgötafrälsets ledare rymmer riket 170; — Förlikning mellan Karl Knutsson och ärkebiskopen. Danmark tar Älvsborgs fäste 171.
- 1453 Karl Knutssons räfst 162.
- 1455 Tyskarnas uppror i Bergen 193.
- 1457 Jan. Ärkebiskopen reser sig mot Karl Knutsson 172. — Karl Knutsson flyr till Danzig 174.

Kronologiskt register.

- 1457 Mars. Ärkebiskop Jöns Bengtsson och Erik Axelsson Tott riksföreståndare 177.
 » Juni. Riksföreståndarna utlämna riket till Kristiern I 177; — Ärkebiskop Jöns blir svenska kyrkans primas 180.
- 1458 Skara unionsmöte gör Kristierns son Hans till tronföljare i Nordens riken 180.
 » Maj. Kung Kristierns unge son Hans dömes av Sveriges lagmän och allmoge att en gång bli konung efter sin fader 181.
- 1461 Kristiern tar de svenska avlatspengarna 183, Karl Knutssons kvarlämnade skatter 185 samt Vadstena högskolefond 186; — Kristiern lägger på skeppsskatten 186.
- 1463 Maj. Upplandsböndernas resning 187.
 » Aug. Kristiern återkommer från Finland till Stockholm; fiendskap mellan honom och ärkebiskopen 189; — Bondeslakteriet på Helgeandsholmen 196; — Kristiern fängslar ärkebiskopen 197 och 203.
- 1464 Jan. Biskop Kettil Vases resning mot Kristiern 203; Kristiern I tågar genom Sverige med en här 204; — Slaget vid Haraker 205.
 » Juli. Hären återkallar Karl Knutsson från Danzig 208; — Karl återkommer i augusti och blir åter konung 209.
 » Sept. Kung Kristiern släpper lös ärkebiskopen mot Karl Knutsson 211.
 » Sten Sture d. ä. börjar sin bana 214.
- 1465 Jan. Biskop Kettil segrar över Karl Knutsson, vilken slår sig ner i Finland 215; — Biskop Kettil och ärkebiskop Jöns Bengtsson riksföreståndare 215.
 » Aug. Biskop Kettil Karlsson Vase dör. Ärkebiskop Jöns Bengtsson ensam riksföreståndare 218.
- 1466 Febr. Jöns Bengtsson drar åter Kristiern I in i riket. Unionsmöte i Jönköping. Möte i Hälsingborg och Mora 218—219.
 » Sept. Tottarnas bröllop på Nyköpingshus 221; — Bröllopsällskapet gör revolution. Erik Axelsson Tott Sveriges riksföreståndare 221—222; — Nils Sture med i leken 223; — Ärkebiskopen far till Danmark för att hämta hjälp 224.
 » Ivar Axelsson Tott förklarar Danmark krig 226.
- 1467 Juli. Ärkebiskop Jöns Bengtsson kommer med danska trupper 227; — Erik Karlsson Vase ligger med en här söder om Stockholm 227; — Ivar Axelsson Tott tågar genom Sverige för att hjälpa sin bror 227; —

- 1467 Nils Sture kommer med en allmogehär norrifrån 228; — Strider i Gästrikland och vid Kolbäcksan 229; — Strid mellan Sturehären och Vasahären 230; — Totarna som segerherrar 231.
» Riksmötet återkallar Karl Knutsson från Finland och han blir konung för tredje gången 232; — Arkebiskop Jöns Bengtsson flyr och dör på Öland 232.
- 1468 Försök till unionsmöten 233; — Nya strider mellan Sverige och Danmark 234.
- 1469 Mars. Slaget vid Herrljunga 235; — Underhandlingar i Segeberg 236.
» Erik Karlsson Vase och Oxenstjernorna resa sig mot kung Karl 240; — Vasens här slår Sturehären vid Arboga 242; — Erik Karlsson Vase segrar vid Knutby kyrka över Karl Knutssons folk 243; — Sten Stures här gör myteri 243.
- 1470 Jan. Erik Karlsson Vases stora slädparti till Dalarne och Sten Stures seger över honom i Skedvi socken 245; — Karl Knutsson står som segrare 245.
» Maj. Karl Knutsson dör 245; — Danska härjningar i södra och västra Sverige 246.
» Juni. Arboga herremöte väljer Sten Sture till riksföreståndare 247; — Erik Karlsson Vase och danskarna hålla möte i Enköping 248; — Danskarna och Fjärdhundrahönderna slagna i Uppsala av Sten Sture 248.
- 1471 Maj. Arboga riksmöte konfirmerar Sten Sture som riksföreståndare 248; — Danska flottan utanför Stockholm 250; — Stillestånd i augusti 253; — Danskväntigt bondemöte i Uppsala i sept. 253.
» Kristiern I i Uppland. Han söker stänga Stockholm från Mälarsidan 254; — Dalahären tågar till Rotebro 257; — Slaget på Brunkeberg 258; — Hansans väjde i Stockholm brytes 260.
- 1476 Kristiern I försonar sig med Ivar Axelsson Tott 269; — Nya svenska underhandlingar med Kristiern i Ronneby 270.
- 1481 Maj. Kristiern I dör 271.
- 1482 Aug. Kristierns son Hans blir konung av Danmark 272; — Unionsmöte i Kalmar mellan svenska och danska riksråd, vilka beslutade förnya unionen 272.
- 1483 Sept. Kalmar recess 273.
» Sten Stures tvist med Ivar Axelsson Tott 277.
- 1487 Ivar Axelsson plockad. Sten Sture tar Öland från honom 278; — Herr Ivar ger upp Gotland till kung Hans 278.

- 1491 Erik Karlsson Vase ihjälslagen i Översele 280.
- 1493 Ett hett herremöte i Tälje 281; — Riksrådet inskränker Sten Stures makt 283.
» Kung Hans ingår förbund med storfursten i Moskva. Kejsar Maximilian vill bli kung i Sverige, likaså hertig Fredrik av Holstein 284.
- 1494 Maj. Unionsmöte i Nylödöse; — Herrarnas strid mot riksföreståndaren 285; — Nils Stures sista rådsmöte 286; — Strider mellan Nils Stures son, Svante Nilsson, och Sten Sture 287; — Riksrådet stiftar ett förbund mot riksföreståndaren 288.
» Kung Hans hetsar ryssen på Finland 290. Kriget Sverige—Ryssland 291.
- 1495 Linköpings riksmöte 293; — 1495 års misslyckade unionsmöte i Kalmar 293.
» Kriget Sverige—Ryssland. Ryssarna slagna vid Viborg. Dalahären uppbådas 295; — Sancte Eriks banér tages ut mot fienden 296.
- 1496 Sten Sture reser hem till rådsmöte 297; — Knut Posse och Svante Nilsson vid Nya Narva. Svante Nilsson vill fara hem och göra uppror 298.
» Dec. Stillestånd på sex år mellan Sverige och Ryssland 300.
- 1497 Febr. Hetsigt riksrådsmöte i Stockholm 301; — Riksrådet vill avsätta Sten Sture 303; — Rådet tar trohetsed av Stockholms borgare och försöker få till stånd myteri på Stockholms slott 304.
» April. Sten Sture håller landsting med Dalarne i Tuna och manar dalkarlarna till resning mot herrarna 306.
» Maj. Riksrådet har möte i Lyckå i Blekinge med Danmarks rikshovmästare och inkallar danske kungen i Sverige 310; — Arkebiskopen håller rådsmöte utanför Svartsjölandet och utfärdar trohetsförsäkran till kung Hans 311; Rådet börjar regera från Almarestäk 313.
» Juni. Riksföreståndaren ödelägger ärkebiskopens gårdar 314 och belägrar Sancte Eriks gård vid Almarestäk 315.
» Juli. Kung Hans kommer till Kalmar med sin här 316; — Kalmar, Borgholm och Ståkeholm lämnas i hans händer 317.
» Danska hären landar vid Vaxholm och tågar mot Ståket 318; — Sten Sture slår sig igenom till Stockholm. Stockholms stad går över till de danske 320.

- 1497 Sept. Slaget vid Rotebro 324; — Sten Sture nära undergången 332; — Förlikning emellan kung Hans och Sten Sture 345.
- » Nov. Kung Hans krönes till svensk konung. Den stora riddaredubningen. Sten Stures kungörelse 346; — Svenska riksrådet vill röja Sten Sture ur vägen 388 och 392.
- 1499 Maj. Drottning Kristina krönes i Uppsala. Den unge Kristiern dömes av lagmännen att bli sin faders tronföljare i Sverige 394.
- 1500 Febr. Ditmarskens bönder krossa danska hären 407.
- » Okt. Hemming Gadh kommer från Rom och söker förlikna Sten Sture och Svante Nilsson 417.
- 1501 Jan. Kung Hans håller herremöte i Stockholm. Hatet mot Sten Sture 413, 418 och 420; — En obehaglig rysk ambassad i Stockholm 420; — Kung Hans reser till Danmark men vänder om till Stockholm 421.
- » Striden om Älvkarleby laxfiske 419, 421.
- » April. Norbergskarlarne slå ihjäl Jens Falster 424; — Ryktet om ett försåt för kung Hans 425.
- » Maj. Nytt herremöte i Stockholm med rättgång mot Sten Sture 426.
- » Juli. Några svenska herrar säga upp kung Hans 427; — Vadstenamötet 428; — Kung Hans tar till Danmark för att hämta hjälp och lämnar drottning Kristina kvar på Stockholms slott 428; — Stockholm belägras 432; — Sturepartiet tar själva staden 433; — Dess strid mot Stockholms slott 433.
- » Okt. Knut Alfsen faller in i Norge 459.
- 1502 Maj. Stockholms slott ger sig åt Sten Sture 454; — Förlikning mellan Sten Sture och ärkebiskopen 456; — Nytt infall i Norge 461.
- » Juli. Erik Eriksson ger upp Alvsborgs fäste åt danskarne och blir därför ihjälslagen av bondehären 464—465; — Hären angriper Alvsborg, men blir slagen 466.
- » Knut Alfsen, hans strider och död 467—477; — Poul Laxman och hans död 477; — Drottning Kristinas fångenskap i Sverige 480.
- 1503 Nov. Drottningen sändes till Danmark 481.
- » Dec. Sten Sture dör 483; — Hans änka vill behålla regementet 486.
- 1504 Jan. Riksrådet väljer Svante Nilsson till riksföreståndare; — Ett riksmöte tar regementet från Sten Stures maka 486; — Riksrådet börjar åter förhandla med Danmark 488; — Nils Ragvaldssons infall i Norge 490.

- 1504 Hemming Gadh i Kalmar 491; — Tyska knektarnas myteri i Kalmar 495; — Allmogens ovilja att ge skatt 492; — De svenska underhandlarna i Köpenhamn ge efter 497.
- 1505 Herremöten i Vadstena och Stockholm 499; — Svenska rådets Kalmarresa 500; — Rätttegången i Kalmar 501; — Kalmar blodbad 502; — Sten Kristiernsson Oxenstjerna hövitsman över Kalmar stad och län. Herremöten i Örebro och Stockholm 506.
- 1506 Riksrådet underhandlar ånyo i Danmark 507; — Elektus Hemming Gadh åter krigshövitsman utanför Kalmar slott 515; — Han blir bannsat 517; — Tuna landsting ställer sig på hans och Svante Nilssons sida 518.
- 1507 Striderna vid Kalmar och på Öland. Ett härjnings-tåg till Blekinge 521; — Danska flottan bränner på Sveriges ostkust 522; — Sören Norby härjar Åland 523; — Förhandlingar mellan Hansan och Danmark i Nykjöbing 523.
- » Aug. Herremöten i Dävenösund, dito Stockholm i okt. 524; Riksrådet beslutar att mot riksföreståndarens vilja underhandla med Danmark 525; — Danska härjningar i Västergötland och svenska i Skåne, strider vid Kalmar 526.
- 1508 Mars. Herredag i Arboga. Hemming Gadh nödställd vid Kalmar 527; — Nya underhandlingar i Köpenhamn och Varberg 528; — De svenska underhandlarna göra utfästelser i Varberg 529; — Norges bönder göra uppror 530 och 581.
- 1509 Jan. Stillestånd i Hälsingborg emellan Sverige och Danmark 530.
- » Juni. Möte i Malmö 530.
- » Juli. Danske befälhavaren Otte Rud plundrar Åbo 541.
- » Aug. Svenska underhandlare i Köpenhamn överskrida sin fullmakt 538; — Svante Nilsson söker förbund med Lübeck 540.
- 1510 Febr. Svante Nilssons vänner ingå förbund ätt inte godkända Köpenhamnsöverenskommelsen 542; — Rådsmöte i Stockholm 543; — Mötet beslutar försvara riket 544; — Fejden Danmark—Lübeck 545.
- » Juli. Lübecks flotta tar i Kalmarsund ombord en del av svenska riksrådet och bränner Blekinge och Låland 549; — Danmarks och Sveriges bönder ingå bondefred i Hjortsberga 550; — Västergötlands stillestånd med Halland uppsäges. Ake Hansson Tott faller. Förbund mellan Lübeck och Sverige 551.

Kronologiskt register.

- 1511 Jan. Tronföljaren Kristiern brandskattar Västergötland och Jönköping 552; — Sveriges vanmakt 553; — Smälänningarna vågra försvara sig 556.
- » Kriget mellan Danmark och Lübeck 561; — Hemming Gadh på Hansadagen 564.
 - » Riksrådet reser sig mot Svante Nilsson 567; — Sten Kristiernsson gör uppror i Uppland 568; — Rådsmöte i Bockholmsund och herremöte i Strängnäs 569; — Riksrådet vill avsätta riksföreståndaren 570—572.
- 1512 Jan. Svante Nilsson dör. Herremöte i Arboga 573; — Erik Trolle väljes till riksföreståndare 573; — Halmstadsmötet 574; — Malmöfreden 575; — Svenska partiet samlas omkring Sten Sture 576; — Misslyckat försök till nytt val i Uppsala 578; — Nära inbördeskriget. Sten Sture erkännes som riksföreståndare 579.
- 1514 Nya tvister med Danmark 580.
- 1516 Febr. Arkebiskop Trolle avslår Sten Stures förlikningsanbud 16.
- » Juli. Riksföreståndaren håller herredag i Tälje och den nye ärkebiskopen Gustaf Trolle och hans far, Erik Trolle, hålla sin egen herredag på Almarästak 16; — Sten Kristiernsson på Salsta vill ge Nyköpingshus åt dansken. Sten Sture stormar fästet och tillfångatar Sten Kristiernsson, som dör i fångenskapen 17 och 18.
 - » Sept. Allmogemöte i Västerås 19.
 - » Okt. Sancte Eriks gård vid Stäket belägras 19.
- 1517 Jan. Riksmöte i Arboga 19. Biskop Matts i Strängnäs och Ture Jönsson sändes som underhandlare till möte i Halmstad. Arkebiskop Birger i Lund hotar med bann 20; — Menige man uppådas 20; — Nytt förlikningsanbud till Gustaf Trolle 20.
- » Juni. Karl Knudsen bränner Stegeholm och Väster-vik 21.
 - » Aug. Slaget vid Vedla. Danska hären föses ut i Värtan 23.
 - » Nov. Riksmöte i Stockholm. Arkebiskopen försvarar sig 25; — Riksmötet förklarar honom avsatt och att Sancte Eriks gård skall rivas samt beslutar inte böja sig för påvens inblandning 26.
 - » Dec. Sancte Eriks gård vid Almarästak jämnas med jorden 27.
 - » Stora rustningar i Danmark 28.

Anmärkning.

Pagineringsen i denna upplaga av Sancte Eriks gård I är i någon mån olika den i de föregående upplagorna. De sidohänvisningar till denna del, som finnas under det kronologiska och biografiska registret i slutet av del II, överensstämma alltså icke med denna upplaga. De sökta ställena kunna emellertid i allmänhet återfinnas en, ett par eller tre sidor tidigare, än vad som angives, för de första 250 sidorna, fyra till sex sidor tidigare för sidorna 250—400 och sju till åtta i det följande.